

3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ

ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 2013-2014

Εικ. 195. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίας Τριάδος.

«Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου, ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ;» (Ψαλμ. 23).

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

**ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ:
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ B3 ΚΑΙ B1**

1	ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
2	ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΧΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ
3	ΒΛΑΧΟΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΣ
4	ΓΚΕΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
5	ΔΟΥΛΚΕΡΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
6	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
7	ΚΕΜΕΡΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8	ΜΟΚΑΣ ΣΠΥΡΟΣ
9	ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΑ
10	ΜΠΑΛΛΑ ΕΛΕΝΗ
11	ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
12	ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΕΛΕΝΗ
13	ΝΙΜΒΡΙΩΤΗ ΕΛΕΝΗ
14	ΝΤΑΒΕΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
15	ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
16	ΟΜΕΡΙ ΜΑΡΣΕΛΑ
17	ΠΑΓΚΑΛΙΔΗΣ ΗΛΙΑΣ
18	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
19	ΠΑΠΑΔΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ
20	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΘΥΜΗΣ
21	ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ ΗΛΙΑΣ
22	ΠΑΣΣΑΛΗΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ
23	ΠΕΪΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
24	ΜΠΕΤΖΙΟΥ ΜΙΧΑΕΛΑ
25	ΜΠΙΤΑ ΙΩΑΝΝΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ Β4 ΚΑΙ Β1

1	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
2	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
3	ΖΩΡΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ
4	ΑΥΛΟΓΙΑΡΗ ΕΛΕΝΗ
5	ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
6	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗ ΕΛΕΝΗ
7	ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
8	ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
9	ΣΑΡΟΓΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
10	ΣΕΛΕΜΙΔΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
11	ΣΙΑΜΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
12	ΣΙΣΚΟΥ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ
13	ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
14	ΤΟΛΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
15	ΤΟΣΚΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
16	ΤΟΥΛΟΥΜΕΝΙΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
17	ΤΣΕΡΜΕΚΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
18	ΦΑΣΟΛΑ ΑΛΙΚΗ
19	ΣΑΟΥΛΙΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
20	ΤΣΕΡΜΕΚΙΔΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ- ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΣ

ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΜΟΝΩΝ

ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ- ΤΕΜΠΛΑ

ΚΕΙΜΗΛΙΑ

ΠΑΛΑΙΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

-ΠΑΝΑΓΙΑ ΖΙΔΑΝΙΟΥ

-ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΙΚΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

-ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΗΚΟΒΙΣΤΑΣ

-Ι.Μ. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΔΡΥΟΒΟΥΝΟΥ

-ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΒΥΘΟΥ

-ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΔΟΜΑΒΙΣΤΙΟΥ

-ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΑΝΟΡΑΣ ΖΑΒΟΡΔΑΣ

-ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΛΑΡΙΟΥ

- ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΥΟ ΝΕΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ

-ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΜΗΛΟΧΩΡΙΟΥ

-ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΗΓΕΣ- ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο σημερινός άνθρωπος καθώς γίνεται μέρα την ημέρα μέλος μιας παγκόσμιας κοινότητας, νοιώθει όλο και περισσότερο την ανάγκη να βρει την δική του ταυτότητα, να βρει τις ρίζες του, να γνωρίσει την ιστορία του.

Γι αυτό αποφασίστηκε από τους μαθητές η εκπόνηση αυτού του προγράμματος, με πολλή χαρά από κάποιους, με κάποιο δισταγμό από άλλους. Τι θα είχαν να μάθουν από τα μοναστήρια; Πως είναι οι άνθρωποι που ζουν εκεί; Από πότε υπάρχουν στην περιοχή μας τα μοναστήρια; Πρόσφεραν κάτι στον τόπο μας;

Στις συναντήσεις τους προβληματίστηκαν, πρότειναν ιδέες, προχώρησαν πιο πέρα από τα αναμενόμενα (κάποιος μαθητής θέλησε ν' ασχοληθεί με τη μοναστηριακή διατροφή), ενθουσιάστηκαν, δούλεψαν, χωρίστηκαν σε ομάδες, έψαξαν στο διαδίκτυο, διάβασαν, ρώτησαν, έφτιαξαν power point, ζήτησαν να επισκεφτούν κάποια από τα μοναστήρια, έμαθαν.

Τέλος, εδώ θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τη διεύθυνση του σχολείου για την αμέριστη συμπαράστασή της, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΠΟ ΠΟΤΕ ΞΕΚΙΝΗΣΕ Ο ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ;

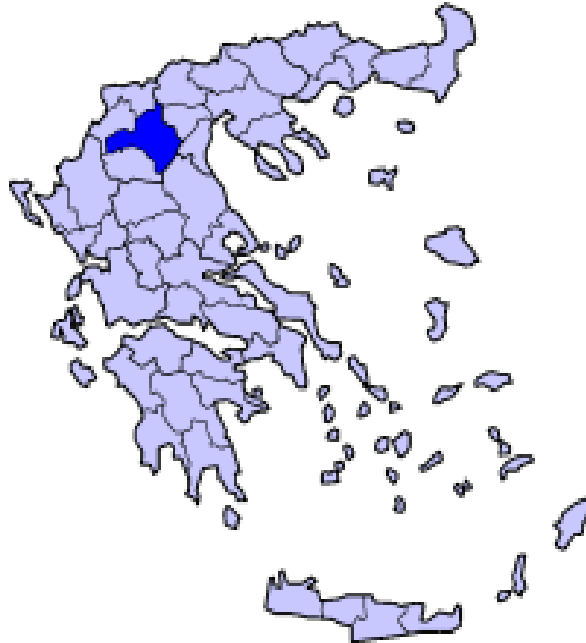
Μοναχισμός είναι η απομάκρυνση του ανθρώπου από τον κόσμο και η αφιέρωσή του στον Θεό.

Οι πρώτοι χριστιανοί που απομακρύνθηκαν από τον κόσμο τον 3ο μ.Χ. αιώνα και αναζήτησαν την ησυχία, δηλαδή την αφιέρωση στο Θεό μέσα στη μοναχική ζωή και τη γαλήνη της αδιάλειπτης (συνεχούς) προσευχής στην ερημιά, ονομάζονται αναχωρητές. Κύριος εκπρόσωπος και σύμβολο του αναχωρητισμού στην έρημο της Αιγύπτου είναι ο Μέγας Αντώνιος (251-355 μ.Χ.). Οι αναχωρητές μοναχοί ζούσαν απομονωμένοι ο ένας από τον άλλο, εργάζονταν ατομικά και συγκεντρώνονταν όλοι μαζί μόνο για τη Θεία Λατρεία και για την κοινή προσευχή. Αρνούσαν την κοσμική ζωή, τα υλικά αγαθά και τις απολαύσεις.

Τον 4ο μ.Χ. αιώνα στις μεγάλες πόλεις της αυτοκρατορίας υπήρχε μία έκπτωση της πνευματικότητας, επειδή ασπάζονταν τον Χριστιανισμό μεγάλες ομάδες οι οποίες, όμως, δε γνώριζαν καλά τη διδασκαλία του. Από την άλλη πλευρά, αρκετοί χριστιανοί συμμαχησαν με την κρατική εξουσία και απομακρύνθηκαν από το χριστιανικό πνεύμα της ανιδιοτέλειας και της προσφοράς προς τον συνάνθρωπο χωρίς την απαίτηση πολλαπλάσιας ανταπόδοσης. Αυτή η εισβολή του κοσμικού φρονήματος και τρόπου ζωής στην Εκκλησία (στην εκκλησιαστική γλώσσα ονομάζεται εκκοσμίκευση) προκάλεσε κρίση στην εκκλησιαστική ζωή στα μεγάλα αστικά κέντρα. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες πολλοί πιστοί εγκατέλειψαν τον κόσμο και αναχώρησαν σε μοναστήρια ή σε τόπους ερημικούς, για να αφιερωθούν στη μετάνοια και στην προσευχή.

Ο μοναχισμός διαδόθηκε γρήγορα στην Παλαιστίνη, στη Συρία, στη Μεσοποταμία, στη Μ. Ασία, αλλά και στη Δύση. Ο Παχώμιος (†346) ίδρυσε στην Αίγυπτο μοναστήρια στα οποία έμεναν και συντηρούνταν πολλοί μαζί ασκητές. Αυτό το είδος της άσκησης ονομάζεται κοινοβιακός μοναχισμός. Στο κοινοβιακό σύστημα προβλέπεται οι μοναχοί να έχουν ομοιόμορφη ενδυμασία, να κάνουν κοινή προσευχή και να συμμετέχουν όλοι στις εργασίες για την κάλυψη των αναγκών του κοινοβίου. Ο Μ. Βασίλειος, αργότερα, καθόρισε τους κανόνες λειτουργίας του κοινοβιακού συστήματος. Το κοινοβιακό σύστημα ανακαλεί στη μνήμη των χριστιανών τις πρώτες κοινότητες των Ιεροσολύμων και την αλληλεγγύη που επεδείκνυαν με την κοινοχρησία των αγαθών.

Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ-ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Ο Νομός Κοζάνης είναι ένας από τους 51 νομούς της Ελλάδος, βρίσκεται στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας και ανήκει στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Είχε πληθυσμό 155.324 κατοίκων κατά την απογραφή του 2001.

Οι σημαντικότερες πόλεις στον νομό είναι η Κοζάνη, που είναι και η πρωτεύουσα του νομού, η Πτολεμαΐδα, η Σιάτιστα, η Αιανή, τα Σέρβια, το Βελβεντό το Τσοτύλι και η Νεάπολη.

Χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα εκβιομηχάνισης καθώς λειτουργούν στον νομό εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ με καύσιμο το λιγνίτη. Αυτό βοήθησε οικονομικά την ανάπτυξη του νομού καθώς κύρια ασχολία των κατοίκων πριν την εγκατάσταση των εργοστασίων ήταν η γεωργία.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

8

1. Ι.Μ. Παναγίας Μικροκάστρου
2. Ι.Μ. Αγίου Αθανασίου Εράτυρας
3. Ι.Μ. Αγ. Παρασκευής
Φλαμουριάς
4. Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου
Σισανίου
5. Ι.Μ. Αγ. Δημητρίου Βλάστης
6. Ι.Μ. Μεταμορφώσεως του
Σωτήρος Δρυόβουνου
7. Ι.Μ. Γενεσίου της Θεοτόκου
Δρυόβουνου
8. *Ι. Ναός Αγίου Λογγίνου
Δρυόβουνου*
9. *Ι.Μ. Αγ. Κωνσταντίνου
Βογατσικού*
10. Ι.Μ. Αγίου Αθανασίου
Ζηκόβιστας
11. Ι.Μ. Αγίας Τριάδος Βυθού
12. Ι.Μ. Εισοδίων της Θεοτόκου
Ζώνης
13. Ι.Μ. Αγίου Δημητρίου Αιανής
14. Ι.Μ. Παναγίας Αιανής
15. Ι.Μ. Αγίας Τριάδος Ιλαρίωνος
16. Ι.Μ. Παναγίας Ζιδανίου
17. Ι.Μ. Αγίου Αντωνίου Σιάπκας
18. Ι.Μ. Αγ. Τριάδος Βελβεντού
19. Ι.Μ. Τα. Προδρόμου Βαζελώνος
20. Ι.Μ. Αναλήψεως Σωτήρος
Κοζάνης
21. Ι.Μ. Παρασκευής Μηλοχωρίου

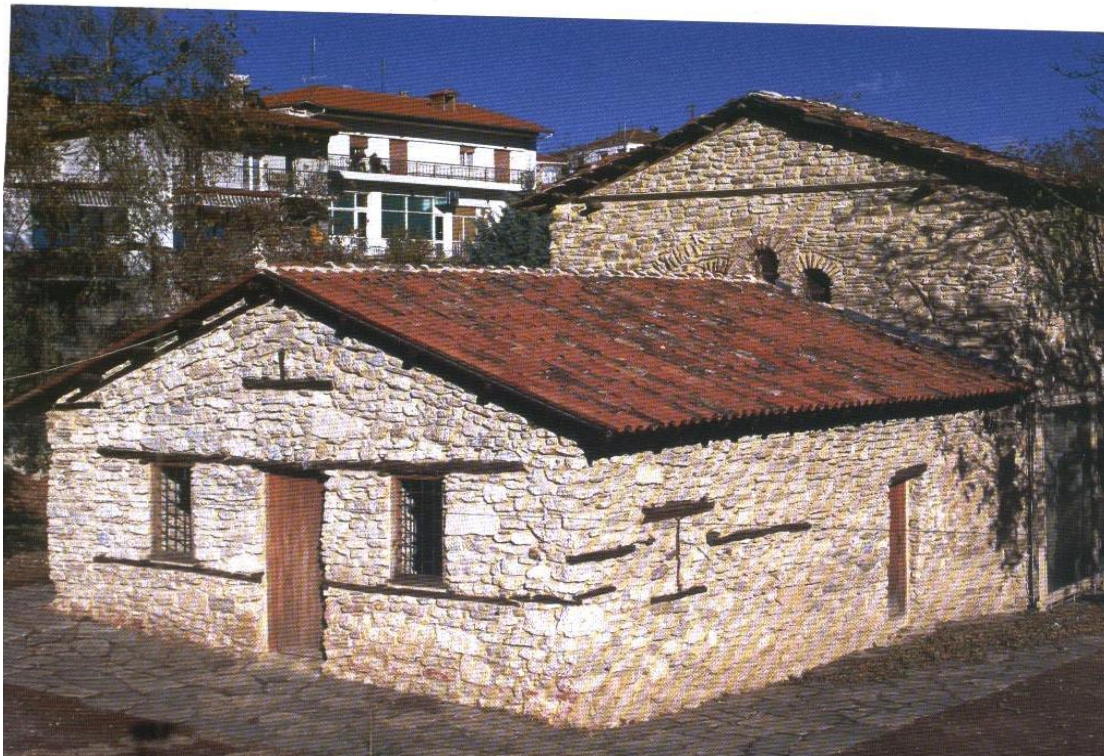

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥΣ

Στον νομό Κοζάνης υπάρχουν 21 μοναστήρια. Τα παλαιότερα ανάγονται στη μεσοβυζαντινή περίοδο (8^{ος}-12^{ος} αι.), όπως είναι η περίπτωση της Παναγίας και του Αγίου Δημητρίου της Αιανής . Τα περισσότερα όμως ιδρύθηκαν , με βάση ιστορικά και επιγραφικά στοιχεία, τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και μάλιστα τον 17^ο-18^ο αι.

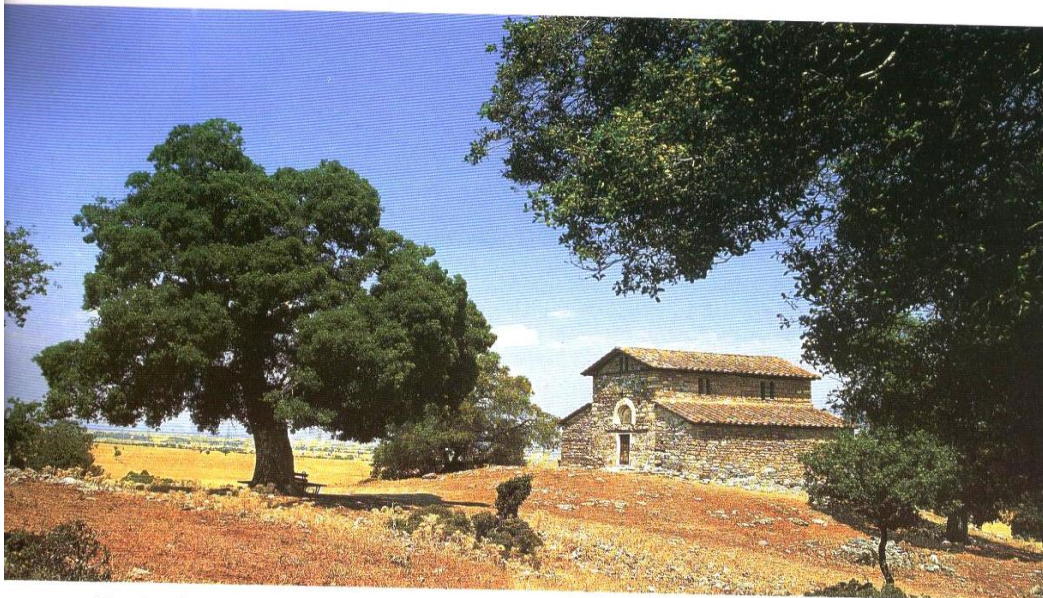
Από τον αρχικό πυρήνα των μονών διατηρείται κατά κανόνα το καθολικό. Αντίθετα, τα συνωδά κτήρια που συγκροτούν ένα μοναστήρι (π.χ. κελιά, αποθήκες), καταστράφηκαν στο πέρασμα των αιώνων, είτε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, κυρίως στα επαναστατικά κινήματα του 1854 και του 1878, είτε στη διάρκεια του Μακεδονικού αγώνα και της γερμανικής κατοχής, όπως έγινε με τη μονή της Παναγίας Μικροκάστρου, τη μονή της Μεταμορφώσεως στο Δρυόβουνο, τη μονή Αγίας Παρασκευής Δομαβιστίου, τη μονή της Παναγίας στο Ζιδάνι, τη μονή του Αγίου Αντωνίου Σιάπκας κ.ά. Μόνο στη μονή Αγίας Τριάδας Βυθού διασώθηκαν η ανατολική και η νότια πτέρυγα των κελιών. Εκτός από την καταστροφή των εικόνων, διερπάγησαν τα κειμήλια των μονών και λεηλατήθηκαν ή κάηκαν οι βιβλιοθήκες.

Εἰκ. 219. Δυτικὴ πλευρὰ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας.

Ἱερός ναός της Παναγίας στην Αιανή

Εἰκ. 216. Ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

«Μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος» (Ἀπολιτίκιον).

Ι.Ν.Αγίου Δημητρίου ἔξω ἀπὸ τὴν Αἰανή

ΤΑ ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΤΩΝ ΜΟΝΩΝ

Τα καθολικά των μονών χωρίζονται σε τρεις ομάδες:

1^η. Μονόχωροι ξυλόστεγοι ή θολοσκεπείς ναοί με ή χωρίς τρούλο.

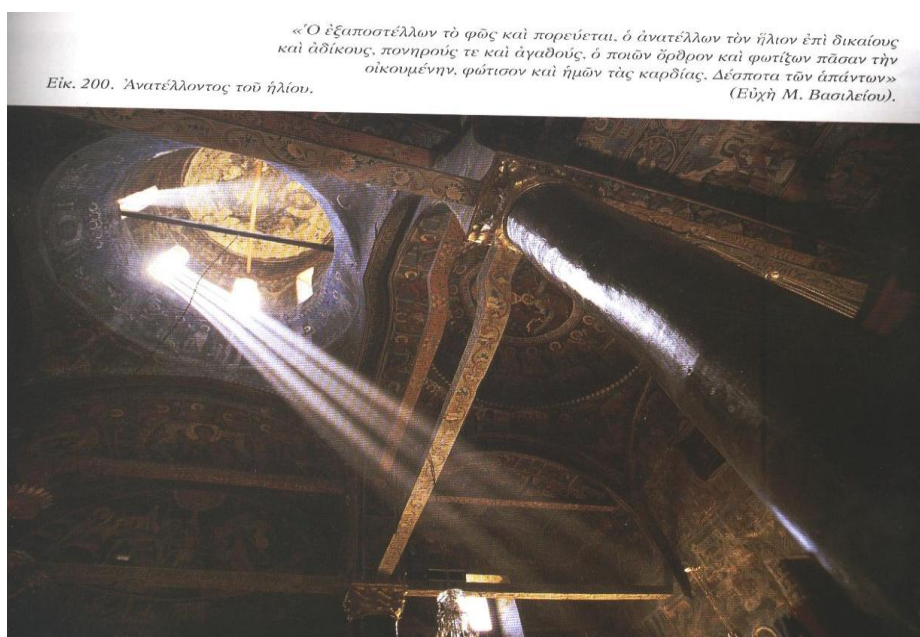
2^η. Τρίκλιτες ξυλόστεγες βασιλικές.

3^η. Σταυροειδείς εγγεγραμμένοι ναοί με τρούλο και πλάγιους χορούς.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν το καθολικό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Σισάνι(1762), του Αγίου Δημητρίου Βλάστης (1774), του Παλιομονάστηρου στα Όντρια (1632), και της Αγίας Τριάδας Βελβεντού (αρχές 17^{ου} αι.).

Στην δεύτερη ομάδα ανήκουν το καθολικό της μονής Μεταμορφώσεως στο Δρυόβουνο (1592) και της Αγίας Παρασκευής Δομαβιστίου(16^{ος} -17^{ος}), το καθολικό της Παναγίας Μικροκάστρου (1797), το καθολικό του Αγίου Αθανασίου Εράτουρας(1797) και το καθολικό της Αγίας Τριάδος Λαριούς (1861-1872).

Τέλος, σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός με τρούλο και πλάγιους χορούς είναι το καθολικό της Αγίας Τριάδος Βυθού (1800).

ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ- ΤΕΜΠΛΑ

Αρκετά από τα σωζόμενα καθολικά διασώζουν τη γραπτή διακόσμησή τους και τα ξυλόγλυπτά τους τέμπλα. Από τη βυζαντινή περίοδο οι μόνες σωζόμενες τοιχογραφίες περιορίζονται στον Άγιο Δημήτριο Αιανής (αρχές 13^{ου} αι.), αντίθετα οι τοιχογραφίες από την περίοδο της Τουρκοκρατίας είναι πολύ περισσότερες και χρονολογούνται τον 17^ο και κυρίως τον 18^ο και 19^ο αι. Ειδικότερα οι τοιχογραφίες της Αγίας Τριάδος Βυθού συνιστούν το πλέον εντυπωσιακό σύνολο διακοσμήσεως καθολικού μονής που σώζεται στο νομό Κοζάνης.

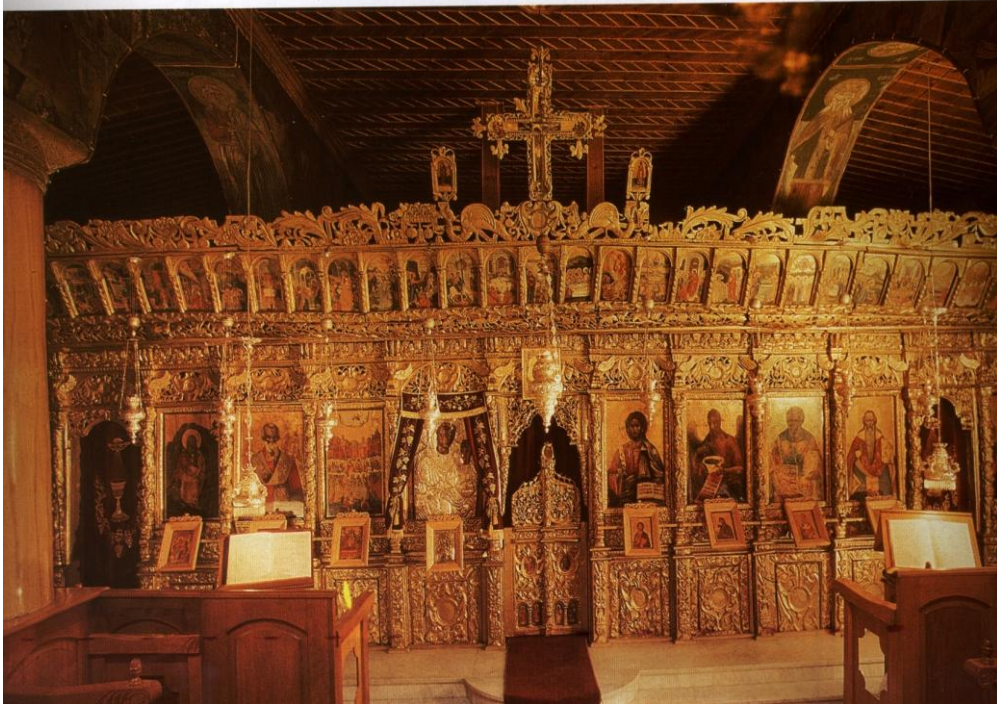
Τα σωζόμενα τέμπλα στα καθολικά του νομού Κοζάνης είναι κατά κανόνα ξυλόγλυπτα και χρονολογούνται στα τέλη του 18^{ου} με αρχές του 19^{ου} αιώνα. Χωρίζονται σε δύο τύπους, ανάλογα με την τεχνική που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή τους:

1^{ος} τύπος: έξεργα- διάτρητα ανάγλυφα, όπως το τέμπλο του καθολικού της μονής Αγίας Τριάδος Βυθού και της Παναγίας Μικροκάστρου.

2^{ος} τύπος: γραπτά τέμπλα, όπως το τέμπλο της Παναγίας στο Σισάνι, με θέματα από το φυτικό και ζωικό βασίλειο, που εντυπωσιάζει με την αληθοφάνεια του σχεδίου και τη δροσιά των χρωμάτων. Τα τελευταία θυμίζουν τα αρχοντικά της Σιάτιστας και της Καστοριάς.

Είκ. 25. Τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο.

«Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου
καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου» (Ψαλμ. 25).

Ναός Παναγίας Μικροκάστρου- διάτρητο τέμπλο

Είκ. 139. Τὸ ζωγραφισμένο τέμπλο.

«Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλόγησω σε, Κύριε» (Ψαλμ. 25).

Ναός Παναγίας Σισανίου- γραπτό τέμπλο

ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ-ΖΩΓΡΑΦΟΙ

Πολλές από τις τοιχογραφίες είναι έργα επώνυμων ζωγράφων από τη Δυτική Μακεδονία και την Ήπειρο, όπως μας πληροφορούν οι κτητορικές επιγραφές. Ο Νικόλαος αγιογράφος εκ κώμης Λινοτοπίου, οι Χιοναδίτες Κωνσταντίνος και Μιχαήλ, ο Δημήτριος Μπορμπουτζιώτης, ο Παπαγεωργίου Οικονόμου και ο γιος του Αναγνώστης εκ χώρας Καπεσόβου, ο Δημήτριος Πιτένης από τη Σαμαρίνα.

Είκ. 163. Ἡ Πλατυτέρα ἐν μέσῳ τοῦ χοροῦ τῶν Προφητῶν.

«Τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησε καὶ τὴν σὴν γαστέρα πλατυτέραν οὐρανῶν ἀπειργάσατο» (Θεοτοκίον).

Ἡ Πλατυτέρα – Ι.Μ.Δρυόβουνου

ΕΙΚΟΝΕΣ – ΚΕΙΜΗΛΙΑ

Από τα ελάχιστα που σώθηκαν , λόγω των καταστροφών που προαναφέρθηκαν, είναι η θαυματουργή εικόνα της Ελεούσας- Παντάνασσας της μονής της Παναγίας στο Ζιδάνι, που φέρει επένδυση του 1753 και η επίσης θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της μονής Παναγίας Μικροκάστρου που φέρει αργυρή επένδυση(1603).

Στη μονή Μεταμορφώσεως του Δρυόβουνου φυλάσσονται έντυπα βιβλία του 16^{ου} -17^{ου} αι., έργα εκκλησιαστικής κεντητικής και κάποια σκεύη που βρίσκονται στην Παναγία στο Μικρόκαστρο.

Είκ. 93. «Καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κρᾶτιστον» (Ψαλμ. 22).

«Ἐκατασκευάσθη τὸ ἅγιον Ποτήριον δι' ἐξόδων... Σιμητζίδων καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας τοῦ Τζιρούσιου ἐν ἔτι 1828» (Ἐγχάρακτη ἀναγραφή στῆ βάση).

Είκ. 94. Τὸ κασίον.

«Ἐπίβαλε ἐπ' αὐτὸ θυμίαμα». (Ἀριθμ. 16.46).

Εφέστια εικόνα της Παναγίας Μικροκάστρου

1) ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΖΙΔΑΝΙΟΥ (Γεννέσιο της Θεοτόκου)

Το μοναστήρι της Παναγίας Ζιδανίου δημιουργήθηκε και αναπτύχθηκε στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Η Παναγία η Ζιδανιώτισσα βρίσκεται στο χωριό Ζδάνι.

Η ίδρυση του ανάγεται στο 17^ο αιώνα. Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Ζιδανιώτισσας Η σεπτή εικόνα της Παναγίας είναι από τα λίγα κειμήλια, που διασώθηκαν δια μέσου των αιώνων μέχρι σήμερα, αφού πέρασε από πολλές μπόρες και φουρτούνες της ιστορίας. Μας είναι άγνωστος ο αγιογράφος, καθώς και ο χρόνος που φιλοτεχνήθηκε. Γεγονός είναι πάντως ότι η εικόνα αυτή είναι πολύ παλιά. Ασημώθηκε με βαρύ ασήμι το 1755 από τον τεχνίτη Θεόδωρο από τους Καλαρύτες Ιωαννίνων, όπως φαίνεται και από τη σχετική επιγραφή που βρίσκεται στη βάση της εικόνας επί Αρχιερατείας του Επισκόπου Σερβίων και Κοζάνης Ιγνατίου.

Αναφέρεται, ότι το έτος 1918 έπληξε την Κοζάνη θανατηφόρα γρίπη, η οποία σταμάτησε με θαυματουργική παρέμβαση της Παναγίας της Ζιδανιώτισσας, που μεταφέρθηκε στην πόλη, όπου

τελέστηκαν αγρυπνίες, παρακλήσεις και λιτανείες.

Ἰκ. 227. Ἡ ἐφέστιος, θαυματουργὸς εἰκόνα τῆς Παναγίας τοῦ Ζιδανίου.

Πολλές μαρτυρίες υπάρχουν επίσης από τα παλιά χρόνια μέχρι σήμερα για θαύματα της Παναγίας στην οποία καταφεύγουν οι πιστοί στις δύσκολες περιστάσεις της ζωής τους, επιζητώντας την ίαση της ψυχής και του σώματος. Κάθε χρόνο πραγματοποιείται αγιαστική περιοδεία της θαυματουργῆς εικόνας της Παναγίας Ζιδανιώτισσας στην πόλη της Κοζάνης για ευλογία και αγιασμό των πιστών.

ΤΟ ΜΙΚΡΟΚΑΣΤΡΟ

Ι.Μ. ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΜΙΚΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Το Μικρόκαστρο(τσιαρούσνο) είναι ένα από τα κεφαλοχώρια του Βοΐου και βρίσκεται κοντά στην Σιάτιστα,το οποίο είναι γνωστό στο πανελλήνιο από την Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου ή αλλιώς Μονή της Παναγίας του Μικροκάστρου.Η ιστορία του χωριού χάνεται στα βάθη των χρόνων και αυτό συνάγεται από μία επιγραφή που βρίσκεται στο εξωκκλήσι του Αγίου Αθανασίου ,που χρονολογείται το 1050 μ.χ,και η επιγραφή αναφέρει "Ενταύθα Κείται η κάρα Νικολάου Ιερέως".Το όνομα του το χωριό το πείρε από το όρος Καστράκι που βρίσκεται απέναντι από το χωριό,από το οποίο περνά ο δρόμος που πάει για την Σιάτιστα,και το μέρος αυτό είναι γνωστό από την μάχη της Σιάτιστας που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 1912.

Το μοναστήρι ιδρύθηκε το 1753 και βρίσκεται σε θέση που προσφέρει πανοραμική θέα του Βοΐου, μέχρι την Πίνδο. Είχε σημαντική δράση στους εθνικούς αγώνες και εορτάζει στις 15 Αυγούστου, ημέρα της Κοίμησης της Θεοτόκου. Ιδιαίτερα επιβλητικός και γραφικός είναι ο γιορτασμός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας Μικροκάστρου.

Στο μοναστήρι αυτό εκατοντάδες πιστοί από όλη την Δυτική Μακεδονία προσκυνούν κάθε χρόνο την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας που χρονολογείται από το 1603. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελεί η αναβίωση του εθίμου των προσκυνητών καβαλάρηδων οι οποίοι με τα στολισμένα άλογα τους κατεβαίνουν στο μοναστήρι της Παναγίας , για να τιμήσουν και να ευχαριστήσουν την Υπέρμαχο Στρατηγό για τη θαυματουργή της δύναμη. Στον κεντρικό ναό της μονής, που είναι βασιλικού ρυθμού, υπάρχει εικόνα της Παναγίας που αποδίδεται στο χρωστήρα του Λουκά. Από το 1993, η Ι.Μ. Παναγίας Μικροκάστρου, με προεδρικό διάταγμα χαρακτηρίστηκε γυναικείο μοναστήρι. Η σημερινή ηγεσία του μοναστηριού έχει προχωρήσει στην ανακαίνιση της εκκλησίας και του περιβάλλοντος χώρου, προσθέτοντας δύο ακόμη εκκλησίες.

Η Μονή Αγίου Αθανασίου Ζηκοβίστης

Η **Μονή Αγίου Αθανασίου Ζηκοβίστης** βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Σπήλιος (Ζηκόβιστη), Κερασώνα και Άγιος Ηλίας του νομού Καστοριάς και στη Δαμασκηνιά του νομού Κοζάνης.

Κτίστηκε το 1629. Η αγιογράφηση του καθολικού (τύπου μονόκλιτης θολοσκέπαστης βασιλικής) έγινε το 1785 και το 1787 από δύο λαϊκούς αγιογράφους: τον Δημήτριο από το Επταχώρι Καστοριάς και τον Μιχαήλ από τους Χιονάδες Κονίτσης. Η μονή είχε στην ιδιοκτησία της χωράφια και δάση στη γύρω περιοχή και έναν νερόμυλο στο χωριό Ζηκόβιστα καθώς και πολλά ζώα.

Στο μοναστήρι λειτούργησε για δεκατρία χρόνια (από το 1872 μέχρι το 1885) Κεντρική Σχολή.

Την νύχτα της 18ης προς 19ης Μαρτίου του 1905 κομιτατζήδες έβαλαν φωτιά στο μοναστήρι καθώς αποτελούσε ορμητήριο ελληνικών ανταρτικών ομάδων. Από τη φωτιά καταστράφηκαν τα κελιά και άλλα κτίσματα της μονής ενώ σώθηκε το καθολικό. Στη συνέχεια τα κελιά ξανακτίστηκαν όμως στη διάρκεια του εμφυλίου η μονή εγκαταλείφθηκε με αποτέλεσμα να καταρρεύσουν τα κελιά και να υποστούν μεγάλες ζημιές οι αγιογραφίες του καθολικού από τα νερά που έτρεχαν από τη στέγη.

Στα μέσα της δεκαετίας του '70 το μοναστήρι χαρακτηρίστηκε διατηρητέο μνημείο και ξεκίνησαν εργασίες για την αναστήλωση του. Ανακατασκευάστηκε η σκεπή, ενισχύθηκαν τα θεμέλια, χτίστηκαν εκ νέου κελιά και καθαρίστηκε ο περιβάλλοντας χώρος.

Η Μονή Αγίου Αθανασίου Ζηκοβίστης υπάγεται στην Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΔΡΥΟΒΟΥΝΟΥ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

Το φημισμένο μοναστήρι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος βρίσκεται βόρεια της γραφικής κωμόπολης της Σιάτιστας κοντά στο χωριό Δρυόβουνο Κοζάνης υψομέτρου 1000 μ., σε μια μοναδική δασώδη τοποθεσία.

Είναι το παλαιότερο μοναστήρι στο νομό Κοζάνης. Η ίδρυση του ανάγεται στο 1592 και η αγιογράφηση στο 1652. Σύμφωνα με μαρτυρίες, υπήρχε επιγραφή που καταστράφηκε στην οποία ήταν χαραγμένο το 1101 ως έτος ανέγερσης του ναού.

Το γεγονός που κατέστησε πολύ γνωστό το μοναστήρι ήταν η επίσκεψη του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, ο οποίος αφού κήρυξε το θείο λόγο, επιδόθηκε στην περιποίηση των μοναχών που ασθενούσαν λόγω επιδημίας. Αφού έφερε νερό από διπλανή πηγή, τέλεσε αγιασμό, έδωσε στους μοναχούς να πιούν και εκείνοι θεραπευτήκαν. Έκτοτε το σημείο από όπου αναβλύζει το αγίασμα, έχει διαμορφωθεί ως παρεκκλήσι του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού ώστε να Το γεγονός που κατέστησε πολύ γνωστό το μοναστήρι ήταν η επίσκεψη του Αγίου μπορούν να το προσεγγίζουν οι πιστοί και να πίνουν για ευλογία.

Η ανακαίνισή της άρχισε το 1996. Έχει σήμερα 12 μοναχούς. Ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης. Πολλοί πιστοί από διάφορες περιοχές προσέρχονται στο μοναστήρι, ιδιαίτερα κατά την πανήγυρή του στις 6 Αυγούστου.

I.M. ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΒΥΘΟΥ

Το μοναστήρι της Αγίας Τριάδας του Βοΐου είναι χτισμένο στην κτηματική περιοχή του Κοινοτικού Διαμερίσματος ΒΥΘΟΥ, σε υψόμετρο 1010 μ. στους πρόποδες του Προφήτη Ηλία, της ψηλότερης κορυφής του Βοΐου όρους. Τόπος όμορφος και γαλήνιος που προκαλεί θαυμασμό και δέος και σε φέρνει κοντά στον Θεό.

Το μοναστήρι της Αγίας Τριάδας γεννήθηκε μέσα από τη σύγχυση και την αναστάτωση που επικράτησαν τον 16ο αιώνα στην Δυτική Μακεδονία. Ατελείωτα ήταν τα δεινά των δύστυχων σκλάβων από την βαρβαρότητα του Οθωμανού δυνάστη και των ληστρικών αλβανικών συμμοριών. Έτσι οι καταδυναστευόμενοι ζητούσαν στήριγμα και στήριξαν τις ελπίδες τους στην εκκλησία. Ένας από τους τρόπους με τους οποίους η Εκκλησία ήθελε να διαδώσει την Ελληνικότητα και την πίστη ήταν η ίδρυση μοναστηριών.

Στα μέσα του 16ου αιώνα μερικοί καλόγεροι από το μοναστήρι του Φιλόθεου του Άθωνα ήρθαν κοντά στο χωριό Φτέρη και έκτισαν μοναστήρι στη μνήμη των Αγίων Ταξιαρχών.

Στα τέλη του 18ου αιώνα το 1792, ο ηγούμενος Νεόφυτος, μετέφερε το μοναστήρι στη θέση <<Αλώνια>> που βρίσκεται μεγαλόπρεπο μέχρι σήμερα με την ονομασία <<Αγία Τριάδα>>.

Οι εργασίες περατώθηκαν το 1797 και τρία χρόνια αργότερα στήθηκε ο περικαλλέστατος ναός της Αγίας Τριάδας. Για την ανέγερση και την διακόσμηση του, συνεργάστηκαν Πενταλοφίτες κτίστες και λιθοξόοι Πωγωνιώτες πελεκάνοι ξύλου και Χιοναδήτες αγιογράφοι.

Ο ναός είναι ρυθμού σταυροειδούς βασιλικής με τρεις τρούλους. Από τους ηγούμενους ξεχωρίζουν ο Νεόφυτος και ο Σεραφείμ

Χονδροκώστας από τον Πεντάλοφο. Στα παλιά καλά χρόνια το μοναστήρι είχε πλούσια βιβλιοθήκη. Πολλά απ'τα κειμήλια καταστράφηκαν απ'τις διάφορες λεηλασίες. Στα χρόνια της ακμής είχε επίσης μεγάλη κινητή και ακίνητη περιουσία. Η φήμη του ήταν πολύ μεγάλη σ' ολόκληρη την Δυτική Μακεδονία ,την Ήπειρο ,Θεσσαλία, Ρούμελη κι ακόμα στη Θράκη, στην Πόλη, στις χώρες της Μικρασίας.

Το 1932 με νόμο καταργήθηκε με το αιτιολογικό ότι δεν έχει περισσότερους από πέντε μοναχούς και έγινε μετόχι του Μοναστηριού της Παναγίας Μικροκάστρου.

Η μεγάλη του περιουσία περιήλθε στον (Ο.Δ.Ε.Π) Οργανισμό Διαχείρισης Εκκλησιαστικής περιουσίας.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου το κακό ολοκληρώθηκε.

Το μοναστήρι πανηγυρίζει κάθε χρόνο του Αγίου Πνεύματος που χιλιάδες πιστοί προσέρχονται για να προσκυνήσουν την εικόνα της Αγίας Τριάδας.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΔΟΜΑΒΙΣΤΙΟΥ

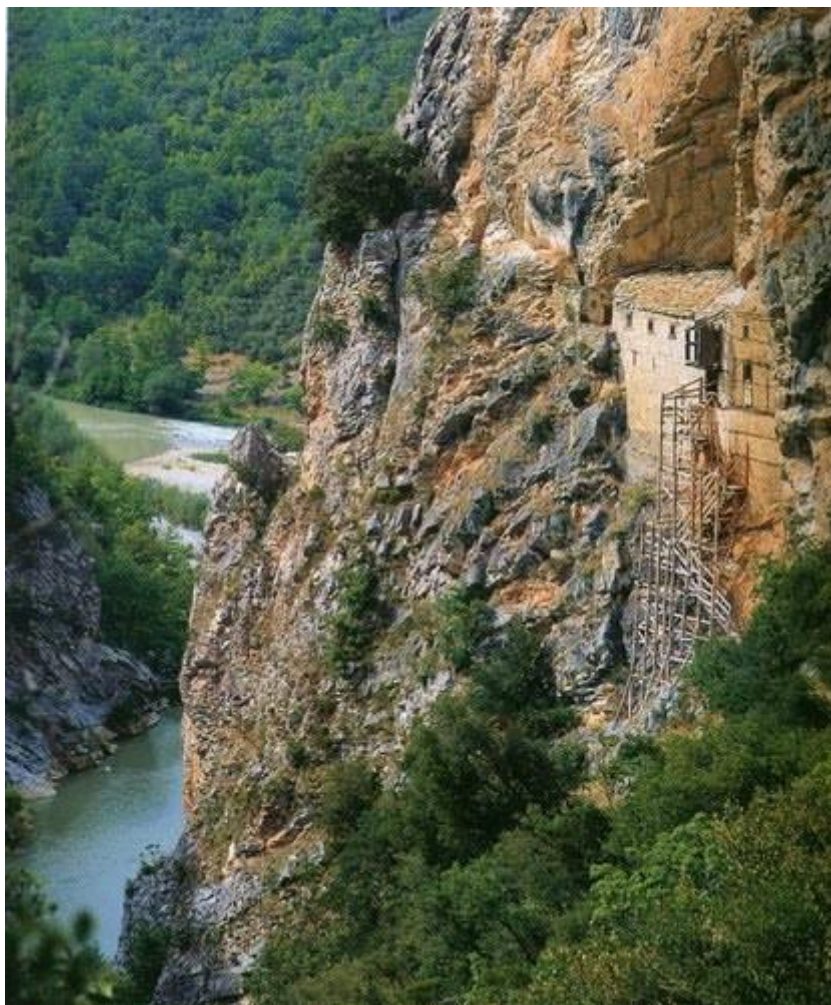
Η Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής Δομαβιστίου που βρίσκεται σκαρφαλωμένη σε υψόμετρο 950 μ. στους πρόποδες του Ασκίου Όρους ιδρύθηκε στις αρχές του 14ου αι σύμφωνα με επιγραφή αφιέρωσης εικόνας που βρέθηκε στην μονή και φέρει τη χρονολογία 1329.

Ο πρώτος ναός πρέπει να καταστράφηκε και στη θέση του κτίστηκε ο δεύτερος που σώζεται μέχρι σήμερα στις αρχές του 1500. Πρόκειται για το παλαιότερο μοναστήρι της επαρχίας Βοΐου και της Μητροπόλεως Σισανίου και Σιατίστης, στολίδι και καύχημα των χωρίων Ναμάτων και Πελεκάνου.

Οι τοιχογραφίες που σώζονται αριστουργήματα αγιογράφων από το Λιανοτόπι του Γράμμου χρονολογούνται στις αρχές του 1600 καθώς επίσης την ίδια εποχή είναι φιλοτεχνημένο και το ξυλόγλυπτο, επιχρυσωμένο τέμπλο, έργο ηπειρωτών μαστόρων, παρόμοιο με εκείνο της Αγ. Παρασκευής Σιάτιστας.

Το μοναστήρι κατά τη διάρκεια της ζωής του καταστράφηκε πολλές φορές από τους τούρκους κατακτητές . Αξίζει να αναφερθεί ότι μόνο από το 1800 μέχρι και το 1840 κήκε και λεηλατήθηκε 4 φορές , ενώ το 1875 μετά την επιδρομή των τούρκων στρατιωτών του Σεμσή μπέη από τη Νεάπολη και την καταστροφική πυρκαγιά που υπέστη εφονεύθησαν και οι εν αυτό κατοικούντες μοναχοί. Η ιστορία της μονής τελειώνει στις 27 Νοεμβρίου του 1944 όταν τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής αφού για μια φορά ακόμη λεηλάτησαν και πήραν μαζί τους τα εναπομείναντα κειμήλια και μαζί με αυτά και το ανυπολόγιστης αξίας χειρόγραφο Ευαγγέλιο που φυλάσσονταν στη μονή , έκαψαν και τα κτίρια που βρίσκονταν πέριξ του ναού , ο οποίος σώθηκε ως εκ θαύματος . Με ενέργειες του μακαριστού μητροπολίτου κ.κ. Αντωνίου το μοναστήρι επανιδρύθηκε το 2001 με την πολύτιμη βοήθεια και προσφορά του, κ. Μιχαήλ Ν. Γκάννα από τα Νάματα.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΑ

Ο άγιος Νικάνορας είναι ο δικός μας Άγιος εδώ στη Δυτική Μακεδονία. Το μοναστήρι του, επάνω από την αριστερή όχθη καθώς κατεβαίνει ο ποταμός Αλιάκμονας στην επαρχία Γρεβενών, για πεντακόσια και παραπάνω χρόνια είναι το ιερό προσκύνημα του τόπου μας. Και τα άγια λείψανά του κάθε χρόνο από χωριό σε χωριό μεταδίδουν τη θεία χάρη στα σπίτια, στα ζώα και στα χωράφια των χριστιανών. Από γενεά σε γενεά οι άνθρωποι κρατάνε την παράδοση της ιερής μνήμης του και θυμούνται τα πολλά θαύματά του.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ

Η κοιλάδα του Αλιάκμονα, από τα βυζαντινά χρόνια μέχρι σήμερα, γίνεται λίκνο για την ανάπτυξη του Μοναχισμού. Μοναστήρια, σπήλαια, καλύβες, ερημητισμός είναι μορφές της μοναχικής βιοτής που αναπτύχθηκαν στις όχθες του

Η Ιερά Μονή του Αγίου Νικάνορα είναι κτισμένη στο στενόμακρο πλάτωμα της κορυφής του Καλλίστρατου όρους κι έχει τη μορφή μικρής βυζαντινής καστροπολιτείας, μ' εκτεταμένη εσωτερική αυλή και πολλές οχυρές οικοδομές ολόγυρά της. Το Καθολικό της (ο κεντρικός ναός) βρίσκεται στο μέσον της υπόψη αυλής, έχει αρχιτεκτονικό ρυθμό τρίκογχου τρουλαίου ναού αγιορείτικου τύπου και είναι αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος Χριστού (πανηγυρίζει την 6η Αυγούστου). Έξω απ' τη νότια κόγχη του αναφερόμενου Καθολικού βρίσκεται ο σεπτός τάφος του οσίου Νικάνορα, κτήτορα της Μονής, που εορτάζει στις 7 Αυγούστου, ενώ στη ΝΔ γωνία του υψώνεται επιβλητικό το κωδωνοστάσιό του. Ολόγυρα στη μεγάλη αυλή του Μοναστηριού, βρίσκονται σε κυκλική αλληλοδιαδοχή και με φρουριακή εμφάνιση οι λοιπές επιβλητικές οικοδομές της Μονής, που είναι: Ο νεόκτιστος ναός του Αγίου Νικάνορα, όπου φυλάσσεται η τίμια κάρα του, ο ναός του Αγίου Μηνά, το Ηγουμενείο, το μαγειρείο και η Τράπεζα του Μοναστηριού, ο ξενώνας, η βιβλιοθήκη, αρκετές αποθήκες και πολλοί στεγασμένοι βοηθητικοί του χώροι.

ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Μετά από 20έτη παύση του Μοναστηριού από το 1984 έως 2004 και με τη βοήθεια του Αγίου Νικάνορα ταχύρυθμα επάνδρωσε το Μοναστήρι με Μοναχούς ο Σημερινός Μητροπολίτης μας Γρεβενών κ.κ. Σέργιος Το Μάιο του 1995 ο φοβερός σεισμός της Κοζάνης έπληξε και την Ιερά Μονή Ζάβορδας, η οποία υπέστη σοβαρές ζημιές. Με την βοήθεια του Αγίου Νικάνορος και την Θεοσεβή κίνηση του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη μας Γρεβενών κ.κ. Σέργιου και την πρόθυμη συνδρομή των ευλαβών

προσκυνητών της Μονής συνέργησαν τα μέγιστα για την αποπεράτωση του έργου της ιεράς Μονής.

Έφιπποι μεταβαίνουν οι νέοι των χωριών της περιοχής Τσαρσιαμπά από τα χρόνια εκείνα έως και σήμερα, κατά την 17η – 18η Ιανουαρίου για να προσκυνήσουν και να μεταφέρουν τα Ιερά Λείψανα του Αγίου εις τον τόπον τους. Εις την Εκκλησία του κάθε χωριού όπου μεταφέρονται ακολουθεί λιτανεία. Έπειτα γίνεται Περιφορά των Ιερών λειψάνων από σπίτι σε σπίτι καθ' όλη την διάρκεια του χειμώνα και της άνοιξης. Την ημέρα της Μεγάλης Πέμπτης τα ιερά Λείψανα επαναφέρονται στην Ιερά Μονή του Αγίου Νικάνορα.

Κατά την επιστροφή των εκ του Μοναστηριού όλοι οι κάτοικοι βγαίνουν προς προϋπάντηση, υποδοχή και προσκύνηση των Ιερών Λειψάνων του Αγίου Νικάνορας.

Την 6η Αυγούστου εορτή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού και 7η Αυγούστου εορτή του Αγίου Νικάνορα πανηγυρίζει η Μονή. Τα πλήθη των πιστών της Δυτικής Μακεδονίας συρρέουν εξ όλων των σημείων, σ' αυτόν τον αγιασμένο τόπο, για να προσκυνήσουν τα Αγία Λείψανα του Αγίου Νικάνορα.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΛΑΡΙΟΥΣ

Το μοναστήρι της Λαριούς βρίσκεται σαράντα (40) περίπου χιλιόμετρα ΝΔ της Κοζάνης και δεκαπέντε (15) περίπου χιλιόμετρα από την Αιανή, κοντά στην αριστερή όχθη του Αλιάκμονα. Βουνά δασωμένα με πυκνά και ψηλά δέντρα, λόφοι κατάφυτοι από αγκαθωτά πουρνάρια, κέδρα και άλλους θάμνους στολίζουν και ομορφαίνουν τον περιβάλλοντα ευρύτερο χώρο του μοναστηριού. Ανάμεσα στα βουνά και τους λόφους σχηματίζεται μια κοιλάδα, την οποία διασχίζει ο ποταμός Αλιάκμονας, που με μεγαλοπρέπεια ξεπροβάλλει ανάμεσα από ένα άγριο φαράγγι ΝΔ της Μονής. Πυκνά και ψηλά πλατάνια και άλλα υδρόβια δέντρα καλύπτουν την αριστερή όχθη του Αλιάκμονα και με το φύλλωμά τους δημιουργούν μια πλούσια σκιά, που δροσίζει και ξεκουράζει τους περαστικούς διαβάτες, καθώς και τους προσκυνητές του μοναστηριού κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Το μοναστήρι της Αγίας Τριάδας είναι από τα παλιά χρόνια γνωστό στην ευρύτερη περιοχή της Κοζάνης και των Σερβίων με το όνομα Ιλαρίων ή Λαριού. Μένει άγνωστο μέχρι σήμερα γιατί πήρε αυτήν την ονομασία. Υπάρχουν διάφορες εκδοχές και απόψεις για το ζήτημα αυτό, χωρίς όμως να το φωτίζουν επαρκώς και να δίνουν μια ξεκάθαρη απάντηση. Άγνωστος παραμένει επίσης ο χρόνος ιδρύσεως του μοναστηριού.

ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ- ΣΚΗΤΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

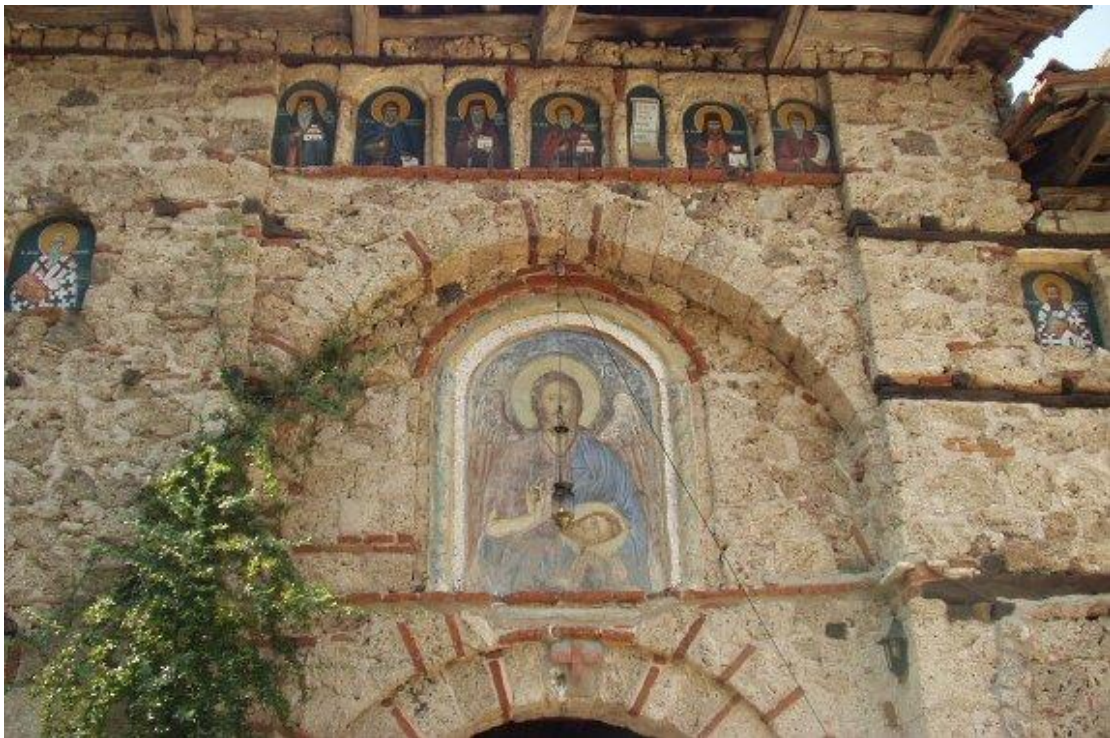
. Η Ιερά Πατριαρχική Σταυροπηγιακή Κοινοβιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου, γνωστή και ως Σκήτη Βερροίας, συνεχίζει να ζη και να ανθίζει στις βόρειες πλαγιές των Πιερίων Ορέων, κοντά στις όχθες του ποταμού.

Είναι μία ιστορική Μονή η οποία φημιολογείται ότι υπάρχει σαν Ιερά Σκήτη από τον 9ο-10ο αιώνα. Σαν μονή λειτούργησε τον 14ο αιώνα και ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Βέροιας, Ναούσης & Καμπανίας. Από την Μονή πέρασαν μεγάλοι Άγιοι της Ορθοδοξίας μας όπως ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο Άγιος Διονύσιος ο εν Ολύμπω, ο Άγιος Θεωνάς, ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Όσιος Αντώνιος και ο Όσιος Θεοφάνης. Το 1822 πυρπολήθηκε ολοκληρωτικά από τους Τούρκους και το μοναδικό κτίσμα που σώθηκε είναι το παρεκκλήσι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος κάτω από το βράχο. Η Μονή ανοικοδομήθηκε μέχρι το 1830 και διατηρεί τη μακεδονική αρχιτεκτονική της. Σώζονται πολλά ιερά λείψανα πολλών μεγάλων Αγίων όπως η Τίμια Κάρα του Αγίου Κλήμης Αχρίδος.

Το 1986 ο ηγούμενος Αρχιμ.Γρηγόριος Σοφός αναλαμβάνει μαζί με λίγους πιστούς την ανακαίνιση της Μονής και καταφέρει να την ξανακάνει λειτουργική Μονή.

Σήμερα η Μονή λειτουργεί ως Ανδρώα και εγκαταβιώνουν σ' αυτή 3 Μοναχοί. Ηγούμενος είναι ο Αρχιμανδρίτης Πορφύριος Μπατσαράς.

Η Είσοδος της Μονής

Προς το σπήλαιο του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά

ΔΥΟ ΝΕΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ

-Ι.Μ. ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΜΗΛΟΧΩΡΙΟΥ

Η Ιερά μονή αγίας Παρασκευής Μηλοχωρίου χτίστηκε το 1966, πάνω στα θεμέλια βυζαντινού ναού της αγίας Παρασκευής, τα οποία βρέθηκαν μετά την εμφάνιση και υπόδειξη της αγίας στην ευλαβέστατη χωρική Χρυσούλα Κύπτη (1932). Απέχει από την πόλη της Πτολεμαΐδας περί τα 15 λεπτά και βρίσκεται στα όρια των Δημοτικών Διαμερισμάτων Μηλοχωρίου και Φούφα. Αρχικά ήταν ένα μικρό προσκύνημα, γρήγορα όμως, εξαιτίας των πολλών θαυμάτων που επιτελούνταν, έγινε το θρησκευτικό κέντρο της περιοχής της Εορδαίας. Το 1966 με υπουργική απόφαση (27981/5-3-1699, ΦΕΚ 233/13/1966) ο Μητροπολίτης Βασίλειος μετέτρεψε το προσκύνημα σε Ιερά Μονή. Με την ενθρόνιση του Μητροπολίτη Φλώρινας Αυγουστίνου έγινε αφορμή η Μονή να γνωρίσει κτηριακή και πνευματική άνθηση.

Πανήγυρη: 26 Ιουλίου

Παρεκκλήσια: αγίας Κυριακής, αγίου Ιγνατίου του Θεοφόρου, αγίου Νεκταρίου, Ζωοδόχου Πηγής

Ηγούμενος: Αρχιμ. Μάξιμος Καραβάς

Μοναχοί (Εγκαταβιούντες): 4

Είκ. 246. Πανοραμική άποψη.

«Εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ, προσκυνήσομεν εἰς τὸν τόπον, οὐ ἔατησαν οἱ πόδες αὐτοῦ» (Ψαλμ. 131).

Ι.Μ. ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ- ΑΡΔΑΣΣΑ

Η ιερά Μονή αγίου Κοσμά του Αιτωλού Αρδάσσης ιδρύθηκε από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη μας κ. Θεόκλητο το 2004. Βρίσκεται χτισμένη στις παρυφές του όρους Άσκιον, ανάμεσα στα χωριά Άρδασσα και Κρυόβρυση και απέχει από την πόλη της Πτολεμαΐδας 10 λεπτά. Θεμελιώθηκε από τον Παναγιότατο Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίος την 17-9-2005, τη παρουσία του Μακαριότατου Αρχιεπίσκοπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλο και του οικείου Μητροπολίτη κ. Θεόκλητου.

Σήμερα έχει σχεδόν αποπερατωθεί η κεντρική πτέρυγα της Μονής και το εργαστήριο ξυλουργικής. Η μονή λειτουργεί κοινοβιακά.

Πανήγυρη: 24 Αυγούστου

Παρεκκλήσια: Αγίου Σιλουανού του Αθωνίτου, Αγίου Ευσθίου, Αγίου Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης

Ηγούμενος: αρχιμ. Νικηφόρος Μανάδης

Μοναχοί: 4

Η μοναστηριακή διατροφή

Στη μοναστηριακή διατροφή αποδίδεται η μακροζωία των μοναχών οι οποίοι ζουν μέχρι και τα 95 έχοντας καλή ψυχική αλλά και σωματική κατάσταση. Μάλιστα η νηστεία των μοναχών φαίνεται ότι αποτελεί ασπίδα για τα καρδιαγγειακά νοσήματα.

«Η μοναστηριακή διατροφή δεν είναι μόνο αυτό που αποκαλούμε Μεσογειακή Δίαιτα. Είναι κάτι πολύ περισσότερο. Είναι το ότι οι μοναχοί τρώνε ακόμη με τον παραδοσιακό τρόπο. Στους μοναχούς δεν υπάρχει πρωινό, μεσημεριανό και βραδινό φαγητό.

Στο μοναστήρι υπάρχει η πρωινή και βραδινή τράπεζα. Δύο γεύματα την ημέρα, απλά και με κανονικά διαλείμματα.

Γεύματα που διαρκούν περίπου είκοσι λεπτά, χωρίς θορύβους και συζητήσεις» επισημαίνει ο Αγιορείτης μοναχός Επιφάνιος Μυλοποταμινός.

Το ψωμί βρίσκεται στη βάση της μοναστηριακής διατροφικής πυραμίδας και εκτός από σύνθετους υδατάνθρακες (βασική πηγή ενέργειας για τον οργανισμό μας), περιέχει φυτικές ίνες και βιταμίνες Β και Ε».

Τα περισσότερα ψάρια και χταπόδια που τρώνε σήμερα οι μοναχοί, είναι κατεψυγμένα. Πίνουν επίσης ελάχιστο ρακί και καταναλώνουν αρκετά γαλακτοκομικά και αυτά μόνο τις ημέρες

που έχει κατάλυση. Επίσης καταναλώνουν φρέσκα φρούτα τα οποία καλλιεργούν οι ίδιοι αλλά και φρούτα συντηρημένα στο ψυγείο.

Η διατροφή τους περιλαμβάνει ακόμη νησίσσιμα γλυκά, σε περίοδο νηστείας και αρτύσιμα, δηλαδή με γάλα, βούτυρο και αυγά, τις ημέρες των εορτών.

Τα οφέλη της μοναστηριακής διατροφής

Αναφερόμενος το οφέλη της μοναστηριακής διατροφής ο γέρων Επιφάνιος συνοψίζει ως εξής:

- Μειώνει τα επίπεδα χοληστερίνης και τριγλυκεριδίων στο αίμα.
- Βοηθά στην καλύτερη ρύθμιση του σακχάρου και της αρτηριακής πίεσης.
- Προστατεύει από την οστεοπόρωση και διάφορους τύπους καρκίνου.
- Διαθέτει αντιγηραντικές ιδιότητες.
- Ευνοεί την καλύτερη λειτουργία του εντέρου.
- Μακροζωία. Οι περισσότεροι μοναχοί πεθαίνουν μετά τα ογδόντα πέντε έως ενενήντα πέντε. Οι θάνατοι από τα εβδομήντα έως τα ογδόντα πέντε λίγοι. Υπάρχουν όμως και αρκετοί μοναχοί που πεθαίνουν μετά τα ενενήντα πέντε και αρκετές περιπτώσεις μοναχών οι οποίοι ζουν περισσότερο και από εκατό χρόνια.
- Καλή φυσική κατάσταση
- Ισορροπημένη ψυχοσωματική κατάσταση, ευεξία
- Ελαχιστοποίηση των ποσοστών θανάτου από καρκίνο στομάχου και πνευμόνων επειδή οι μοναχοί δεν καπνίζουν.
- Ανύπαρκτη σχεδόν η περίπτωση του καρκίνου παχέος εντέρου. Τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια, μόνο ένας μοναχός πέθανε από καρκίνο του παχέος εντέρου. Είναι σπάνια η περίπτωση του καρκίνου του προστάτη.
- Χαμηλό ποσοστό καρδιολογικών περιστατικών, καθώς επίσης και όλων των παθήσεων που έχουν άμεση σχέση με την καρδιά, δηλαδή πίεση, αρτηριοσκλήρυνση, χοληστερίνη, τριγλυκερίδια κλπ.

Αξιολόγηση του προγράμματος

«Τελικά είναι όμορφα τα μοναστήρια», αναφώνησαν πολλοί από εμάς , μετά τις επισκέψεις μας σε κάποια από αυτά , όπως στον Άγιο Νικάνορα, στου Ιλαρίωνα (Λαριού), στην Παναγία στο Μικρόκαστρο, στον Τίμιο Πρόδρομο στη Βέροια.

Πρώτα μας δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουμε, καλύτερα τον μοναχισμό και να σταθούμε μπροστά σ' ένα αίνιγμα, πώς οι μοναχοί που απομακρύνονται από τον κόσμο νοιάζονται για τους ταλαιπωρημένους ανθρώπους, που ζουν στον κόσμο και τα προβλήματά τους, τα οικονομικά τα κοινωνικά, τα εθνικά.

Η τοποθεσία των μοναστηριών μοναδική, η φυσική τους ομορφιά ασύλληπτη, μέσα στην Άνοιξη, η αρχιτεκτονική των ναών ταπεινή, οι τοιχογραφίες των ναών συγκλονιστικές, η καθαριότητα τους, η θυσιαστική αγάπη των μοναχών για τους άλλους, αν και άγνωστοι, η χωρίς συμφέρον προσφορά τους, όλα μένουν βαθιά χαραγμένα μέσα μας.

Όλα όμως δεν ήταν ειδυλλιακά από την αρχή. Δυσκολευτήκαμε να λειτουργήσουμε σαν ομάδα, όμως είδαμε το πρόβλημά μας και το αντιμετωπίσαμε. Μάθαμε να συνεργαζόμαστε, να 'μαστε υπεύθυνοι, να σεβόμαστε τον χώρο όπου βρισκόμαστε και τους ανθρώπους που μας δέχονται, να υπακούμε τους υπεύθυνους καθηγητές, τελικά να επικοινωνούμε.

Τέλος θα θέλαμε ν' αναφέρουμε πως επισκεφτήκαμε και τα γραφεία της οργάνωσης «Το χαμόγελο του παιδιού» , κατά την επίσκεψή μας στη Θεσσαλονίκη και εντυπωσιαστήκαμε από το έργο που προσφέρεται καθώς και από την εθελοντική εργασία τους.

Συμπέρασμα: Εκτός από τα υλικά αγαθά, υπάρχουν και τα πνευματικά αγαθά όπως η αλήθεια, η αγάπη, η ανιδιοτέλεια, οι διαπροσωπικές σχέσεις για τα οποία αξίζει κανείς να ζει.

ΠΗΓΕΣ-ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Η Παναγία του Μικροκάστρου & τα άλλα μοναστήρια του Νομού Κοζάνης, έκδοση νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Κοζάνης, Μικρόκαστρο 2002
- Βικιπαίδεια
- Θρησκευτικά γ' γυμνασίου, ενότητα για την χριστιανική άσκηση και τον μοναχισμό.
- romfea.gr
- www.inathmhl.blogspot.gr
- www.tovoion
- Διονυσίου επισκόπου Κοζάνης «έμψυχοι Μάρτυρες»